Akademija tehničko-umetničkih strukovnih studija Beograd
Odsek Visoka škola elektrotehnike i računarstva

Studijski program:

Ekološki inženjering

Predmet:

Ekološka regulativa

dr Boban Cvetanović

Predavanje 5

EVROPSKA UNIJA I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE-I DEO

5.1. OSNOVNI PODACI O EVROPSKOJ UNIJI

Evropska unija (skraćeno: EU) je unija (zajednica) **dvadeset sedam** evropskih država.

Osnivanje Evropske unije započelo je još 18. aprila 1951. godine ***Pariskim ugovorom o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik*** i nastavljeno je zaključenjem **dva Rimska ugovora**, od 25. marta 1957. godine, o osnivanju ***Evropske ekonomske zajednice*** i ***Evropske zajednice za atomsku energiju.***

Potpisnice Pariskog ugovora bile su Francuska, Nemačka, Italija, Belgija, Holandija i Luksemburg, koji se smatraju i osnivačima današnje Evropske unije

Do prvog proširenja dolazi 1972. godine, kada u tadašnju Evropsku zajednicu ulaze Velika Britanija i Danska.

Već 1975. godine Zajednici pristupa Republika Irska, zatim 1981. Grčka, 1986. Portugal i Španija, a 1995. godine i Švedska, Finska i Austrija.

Sredinom 2004. godine, članice Evropske unije postale su i: Estonija, Letonija, Litvanija, Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Slovenija, Malta i Kipar . 2007. članice postaju Rumunija i Bugarska, a 2013. Hrvatska.

2020.godine Velika Britanija je napustila EU.

ČLANICE EU

30° W
15° W
0°
15° E
30° E
45° E
60° N
50° N
40° N
Finland
Sweden
Estonia
Latvia
Lithuania
Ireland
Denmark
Nether-
lands
Poland
Germany
Belgium
Czech
Rep
Luxembourg
Slovakia
France
Austria
Hungary
Romania
Slovenia
Croatia
Bulgaria
Portugal
Spain
Italy
Greece
Cyprus
Malta

Sem nekoliko patuljastih zemalja u Evropi (Lihtenštajn, San Marino, Vatikan, Andora), članice Unije danas nisu Island, Norveška, Švajcarska, kao i nekoliko balkanskih zemalja (Albanija, Bosna i Hercegovina,Makedonija, Srbija i Crna Gora).

Ukrajina, Belorusija i Moldavija su takođe evropske zemlje, ali zbog stanja ekonomije, prava i politike, u Uniji još ne postoji ideja o njihovom prihvatanju u članstvo.

Evropska zajednica (kako se ovaj termin dugo godina koristio u svakodnevnom govoru i publicistici) je težila da postane jedinstveno tržište i da vodi jedinstvenu spoljnotrgovinsku i monetarnu politiku.

U cilju daljeg jačanja EZ, države članice su zaključile *Jedinstveni evropski akt* (1986) koji je otvorio vrata za kasnije usvajanje *Mastrihtskih sporazuma o osnivanju Evropske unije (1992)* koji je konačno ratifikovan 1. novembra **1993. godine, i od tada dotadašnja Evropska zajednica zvanično menja naziv u *Evropsku Uniju***.

5.2. CILJEVI I ORGANI EU

5.2.1.Ciljevi Evropske unije

Jedinstvenim evropskim aktom, države članice Evropske Unije prihvatile su sledeće ciljeve:

(1) jedinstveno tržište Unije;
(2) jedinstveni monetarni sistem Unije i
(3) zajedničku spoljnu i bezbedonosnu politiku Unije.

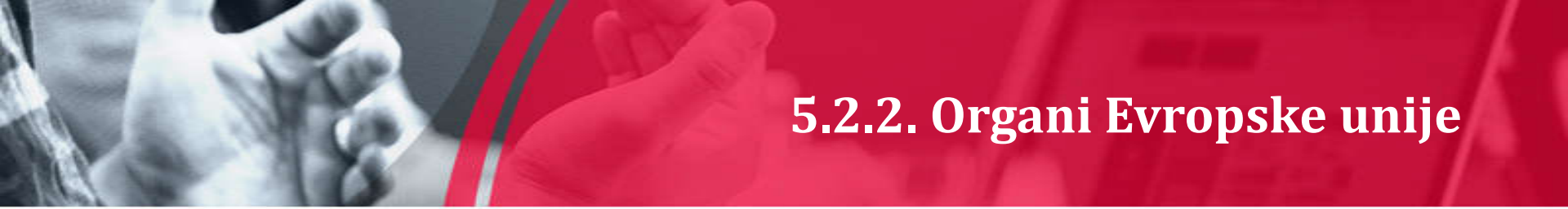

5.2.2. Organi Evropske unije

1) ***Evropski parlament:*** predstavlja demokratski izabran organ, od strane svih građana država članica Unije.
Izbori za članove parlamenta su uvedeni 1979. godine, te je Evropski parlament postao demokratsko telo EU, čiji se poslanici biraju na period od 5 godina.
On je organ podsticanja delatnosti čitave Unije, ali i organ kontrole rada drugih organa i institucija Unije.
Evropski parlament izglasava evropski budžet i deli zakonodavnu vlast sa Savetom EU.

5.2.2. Organi Evropske unije

2) Evropski savet: osnovan 1974. godine na samitu u Parizu.

On nije predviđen ugovorima EU, već je nastao kao rezultat neformalnih sastanaka šefova država ili vlada država članica.

Ovo je prvenstveno politički organ koji radi na izgradnji Evropske Unije.

5.2.2. Organi Evropske unije

3) Savet (Savet ministara Evropske Unije): osnovni organ Unije i njega sačinjavaju ministri, i to po jedan iz svake države članice, ovlašćeni da obavežu vlade svojih zemalja na ispunjenje svih odluka iz njihovih resora.

5.2.2. Organi Evropske unije

4) Komisija (Evropska komisija): organ Unije koji je nezavisan od pojedinačnih interesa država članica. Komisija je izvršni organ EU

5.2.2. Organi Evropske unije

5) Sud pravde : glavni pravosudni organ EU.

Ovaj sud čini 25 sudija, koji se imenuju na osnovu opšte saglasnosti država- članica na mandatni period od šest godina.

Nezavisnost sudija je zagarantovana.

Osnovni zadatak Suda pravde je da obezbedi poštovanje prava pri tumačenju i primeni evropskih ugovora i *evropskog prava.*

Pored navedenih organa Evropske unije, danas postoji i čitav niz drugih, pre svega nezavisnih tela koja su obrazovana u okviru Unije, kao na primer, *Ombudsman Evropske unije* ili *Evropska agencije za životnu sredinu.*

5.3. EVROPSKA AGENCIJA ZA ŽIVOTNU SREDINU I DRUGA KONSULTATIVNA TELA

European Environment Agency

Nekadašnja Evropska ekonomska zajednica je Uredbom Saveta Ministara iz maja 1990. godine, osnovala *Evropsku agenciju za životnu sredinu.*

Evropska agencija za životnu sredinu je nezavisno telo čiji je zadatak da **štiti i unapređuje životnu sredinu.**

Osnovne nadležnosti Agencije su:

(1) prikupljanje, pristup i prenošenje podataka o stanju životne sredine;

(2) obezbeđivanje Uniji i državama članicama objektivnih informacija o stanju životne sredine koje one zahtevaju;

(3) sprovođenje odgovarajuće efektivne politike životne sredine u Uniji;

(4) davanje saveta o merama zaštite životne sredine;

(5) upoređivanje podataka na evropskom nivou u vezi sa stanjem životne sredine;

(6) promovisanje razvoja i primena odgovarajuće tehnologije za procenu stanja životne sredine i

(7) obezbeđivanje da istinite informacije o životnoj sredini budu dostupne javnosti

Osnovne oblasti zaštite životne sredine kojima se Agencija bavi su:

kvalitet vazduha; kvalitet vode; stanje zemljišta, flora i fauna; korišćenje zemljišta i prirodnih resursa; regulisanje stepena zagađenja; buka; hemijske supstance i zaštita obala i morske sredine.

Osnovne oblasti zaštite životne sredine kojima se Agencija bavi su:

kvalitet vazduha; kvalitet vode; stanje zemljišta, flora i fauna; korišćenje zemljišta i prirodnih resursa; regulisanje stepena zagađenja; buka; hemijske supstance i zaštita obala i morske sredine.

Države članice su obavezne da obaveštavaju Agenciju o glavnim elementima sadržine rada njihovih nacionalnih informacionih mreža o životnoj sredini.

Pristup Agenciji dozvoljen je i državama koje nisu članice EU, tako da agencija danas okuplja ukupno 31 državu

S druge strane, Komisija Evropske unije je osnovala i *tri* neformalna konsultativna tela za životnu sredinu i održivi razvoj.

Najznačajnije telo je ***Evropski konsultativni forum za životnu sredinu i održivi razvoj Evropske unije***.

Njegovi članovi su eksperti u ličnom svojstvu koji predstavljaju razne interesne grupe (korporacije, zaposlene, potrošače, nevladine organizacije, lokalne i regionalne vlasti itd.

Forum savetuje Komisiju u vezi sa svim pitanjima iz oblasti zaštite životne sredine, a posebno u vezi sa sprovođenjem tekućih i pripremom izrade budućih akcionih planova za životnu sredinu Unije.

Druga dva neformalna tela, konsultativnog karaktera su:
Grupa za razmatranje politike u oblasti životne sredine i
Mreža Evropske unije za implementaciju i sprovođenje prava zaštite životne sredine